

Tussen de bedrijven door kom je niet aan de benodigde milliliters

KOLVEN OP SCHOOL ZORGT VOOR STRESS

Moeders die borstvoeding geven hebben op hun werk recht op kolf tijd en een geschikte ruimte. Met steeds meer jonge vrouwen voor de klas, hebben scholen hier vaker mee te maken. Voor veel leraren is het geven van borstvoeding vanzelfsprekend. Maar daarmee is kolven niet altijd als vanzelf mogelijk. “Voor scholen is borstvoeding een ingewikkelde zaak.”

“Voordat ik ging kolven, was ik voor mijn directie een goede, hardwerkende collega. Inmiddels heb ik het idee dat de directeur en de adjunct me mijden. Ons contact is verzakelijk”, vertelt een leerkracht uit het primair onderwijs die anoniem wil blijven, omdat ze verzeild is in een langlopend conflict met haar werkgever vanwege het kolven.

“Tijdens mijn zwangerschap vertelde ik de directeur dat ik na mijn verlof wilde kolven”, verklaart ze. “Heel lang kreeg ik te horen dat het wel geregeld zou worden. Naarmate mijn verlof vorderde, raakte ik in de stress. Het had me moeite gekost om de borstvoeding op gang te krijgen. Ik wilde het na die inspanningen niet opgeven. Ik stelde voor om in mijn pauzes te kolven. Onverantwoord, vond de directie, want dan liepen tijdens de pleindienst niet drie maar twee leerkrachten buiten. Andere ideeën die ik aandroeg, wezen ze ook af.

Uiteindelijk stelde de directeur voor om een vervanger mijn kleutergroep te laten overnemen als ik kolfde. Hoewel er dan steeds een ander voor de groep stond, vond ik het een goede oplossing. ’s Middags was er echter niemand beschikbaar. Volgens de directeur kon ik dat oplossen door die derde kolfbeurt te laten vervallen en mijn kind een schema aan te leren waarin ze ’s middags niet dronk. Maar borstvoeding geef je op verzoek, niet volgens schema’s.”

De vervanging ging uiteindelijk niet door. De adjunct vond het onwenselijk als er steeds een andere vervanger kwam. Op een internetforum vroeg de leerkracht advies aan moeders die borstvoeding gaven. De bedrijfsarts pikte die gesprekken op en riep haar ter verantwoording. Ze vertelde haar dat ze de school in een kwaad daglicht stelde. Als tijdelijke oplossing deed ze klusjes, zoals kopieerwerk en het afnemen van toetsen.

“De directie zei dat ik me, ook al werkte ik, beter ziek kon melden, zodat mijn vervanger betaald kon worden. Ook werd er gezegd dat ik geld weghield bij de kinderen.” Ze schakelde de AOb in, die bemiddelde.

Conflicten als deze komen volgens de bond weinig voor. Maandelijks komen er ongeveer twee e-mails over kolven binnen en ongeveer evenveel telefonische vragen. Het meest voorkomende probleem is dat er op scholen niets is geregeld om het kolven mogelijk te maken en dat de werkgever niet volledig op de hoogte is van het kolfrecht.

Uit de luiers

Op basisschool de Phoenix in Broek op Langedijk was men ook niet helemaal bekend met het kolfrecht. Leerkracht Marije Keizer: “Mijn directeur stond welwillend tegenover mijn verzoek om het kolven mogelijk te maken. Maar hij was onbekend met het kolfrecht, dat bijvoorbeeld zegt dat een leerkracht twee uur per dag tijdens werktijd recht heeft om te kolven.”

Keizer voelt zich bezwaard om die twee uur volledig te benutten. Daarom kolft ze in de pauzes en ’s middags als de kinderen naar huis zijn. “Ik vind het onprettig als een vervanger ‘zomaar’ mijn klas moet overnemen. Tijdens de pleindienst houden collega’s voor mij een oogje in het zeil. Ik zou niet willen dat bijvoorbeeld de intern begeleider mijn groep moet

overnemen. Dan kan hij door mij geen kinderen helpen.”

Irene Bebseler, docent interieuradvies op het roc van Twente, wilde eerst wel dat een vervanger haar groep overnam tijdens het kolven. Toch leverde die oplossing stress op, omdat de lesassistent haar verving. “Lesgeven is haar taak niet. En ik vind dat ik haar al helemaal niet een les kan laten opstarten. Dat deed ik dus. Vaak was ik dan zo druk bezig, dat ik helemaal niet aan het kolven dacht.”

Inmiddels kolft ze tussen de bedrijven door, vooral in pauzes. Tijdens die kolfsessies kan ze moeilijk ontspannen. Terwijl ontspanning ervoor moet zorgen dat het lichaam oxytocine aanmaakt, het hormoon dat de melk laat toeschieten. “Dankzij een neusspray die de toeschietreflex stimuleert, gaat het nu beter”, zegt Bebseler. “Toch kom ik maar net aan de benodigde milliliters.”

Hilde Wicherson, leerkracht op de speciale school voor basisonderwijs de Kimkiel in Groningen, herkent de kolfstress. Vooral de zorg voor vervanging viel haar zwaar. “Er was een vervanger geregeld. Maar als ze ziek was, dan was het stressen om iets te regelen.”

Inmiddels is Wicherson voor de tweede keer zwanger en neemt ze, om lang borstvoeding te kunnen geven, ouderschapsverlof op. Ze is straks een halfjaar thuis met haar kinderen.

“Sommige collega’s kijken ervan op dat ik zover ga voor borstvoeding. Maar als je weet hoe goed borstvoeding is voor de gezondheid van een kind, dan snap je het wel.”

Floor de Nooij, leerkracht natuurkunde op het Christiaan Huygens College in Eindhoven, zou niet snel kiezen voor ouderschapsverlof omwille van de borstvoeding. “Daarvoor werk ik te graag. Wel mag zwangerschapsverlof een maand langer duren. Borstvoeding heeft tijd nodig om op gang te komen. Bij mij liep het pas een week voordat ik weer aan het werk ging echt goed.”

Ze deed er alles aan om een verhoogde werkdruk door het kolven te voorkomen. “Lesgeven is een wereldbaan, maar wel een heel zware”, zegt De Nooij. “Als ik vijf uur heb lesgegeven, heb ik mijn pauze hard nodig om bij te komen. Of om met collega’s te praten. Ik werk namelijk ook om even uit de luiers te zijn en onder gelijken te zijn. Bovendien eet ik in mijn pauze een boterham. Dat kan niet als ik kolf, dan heb ik mijn handen nodig.”

Bij de directie legde ze een wensenlijstje neer met het verzoek om het derde of het vierde uur en het zevende of het achtste uur vrij te roosteren. En ze zette vraagtekens bij het kunnen uitvoeren van extra taken, zoals het geven van een steunles en het volgen van vergaderingen. De school kon deels aan haar wensen voldoen. Uren vrij roosteren lukte niet, ze verplaatsten wel, behalve het vierde uur op woensdag. Dan neemt de technisch onderwijsassistent de les gedeeltelijk over. In ruil daarvoor zijn de extra taken vervallen.

“Natuurlijk kon ik op mijn strepen gaan staan om het beter geregeld te krijgen. De vraag is wat ik daarmee had bereikt. De sfeer was er niet beter op geworden en de borstvoeding daardoor evenmin. Ik kolf nu in alle rust en ben in tien, soms twintig minuten klaar.”

Stampij

Het is begrijpelijk dat leerkrachten zich bezwaard voelen om het kolfrecht volledig te benutten. Dat zegt Rob Geul, directeur van de Amsterdamse basisscholen het Gein, de Zuiderzee en de nog op te richten school het Podium. “Een school heeft niet altijd iemand op de reservebank die inspringt als je de klas uit moet. Leerkrachten beseffen dat.”

Ook de reacties van collega’s spelen een rol. “Niet iedereen heeft begrip voor collega’s die borstvoeding willen blijven geven. Veel juffen ouder dan vijftig zijn nog van de tijd waarin je je baan kwijtraakte als je een kind kreeg. Zij hebben het gevoel dat tegenwoordig alles maar moet kunnen. De jongste leerkrachten vinden dat zij het vuile werk moeten opknappen als collega’s verstek laten gaan door te kolven. Wie kolft kan immers aan bijvoorbeeld vergaderingen niet deelnemen.”

Geul vindt het daarom logisch dat nog maar weinig van zijn leraren gebruik hebben gemaakt

van het kolfrecht. Dat hij binnenkort toch een oplossing moet hebben voor een juf die na haar zwangerschapsverlof wil kolven, vindt hij geen probleem. “Als directeur denk je oplossingsgericht, zonder drempels op te werpen. Al praat ik vanuit een luxe positie. Ik heb onderwijsassistenten die kunnen bijspringen. Dat is op andere scholen wel anders. Daar is borstvoeding een ingewikkelde zaak.”

Na bemiddeling door de vakbond heeft de juf die in conflict raakte met haar school, een bovenbouwgroep overgenomen. “Oudere leerlingen zou je alleen kunnen laten. Een echte oplossing is het niet, want dit is juist een groep waarbij dat niet kan. Er staat dus toch steeds een andere vervanger voor de klas. Maar ik ben allang blij dat ik weer lesgeef.

Onder collega's gaat inmiddels het verhaal dat ik stampij heb gemaakt, ten koste van de organisatie. Terwijl ik juist genoeg neem met minder dan waar ik recht op heb. Ik probeer me er niet druk om te maken, maar vind het erg jammer. Voor mezelf, en voor collega's die in de toekomst willen kolven.”

Het kolfrecht

Het recht om te kolven en borstvoeding te geven is geregeld in de Wet arbeidstijden. Daarin staat:

1. Een vrouwelijke werknemer die een borstkind voedt, heeft, indien zij de werkgever hiervan in kennis heeft gesteld, gedurende de eerste negen levensmaanden van dat kind het recht de arbeid te onderbreken teneinde in de nodige rust en afzondering haar kind te zogen dan wel de borstvoeding te kolven. De werkgever biedt haar daartoe de gelegenheid en stelt, waar nodig, een geschikte af te sluiten besloten ruimte ter beschikking.
2. De onderbrekingen vinden plaats zo vaak en zo lang als nodig is doch bedragen gezamenlijk ten hoogste een vierde van de arbeidstijd per dienst. De vaststelling van het tijdstip en de duur van de onderbrekingen vindt plaats door de betrokken vrouwelijke werknemer na overleg met de werkgever.
3. De duur van de onderbrekingen gelden voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen als arbeidstijd, waarover de vrouwelijke werknemer haar aanspraak op het vastgesteld loon behoudt.
4. Elk beding waarbij ten nadele van de vrouwelijke werknemer wordt afgeweken van dit artikel, is nietig.

© Mandy Pijl

Deze tekst wordt uitsluitend aangeboden voor persoonlijk gebruik.